

Lope de Vega

Vzbouření v blázinci

Překlad

Režie

Scéna

Kostýmy

Hudba

Pohybová spolupráce

Dramaturgie

FRANTIŠEK VRBA

MICHAEL TARANT

ALEXANDR BABRAJ

MILAN ČECH j. h.

TOMÁŠ KYPTA j. h.

PAVEL HELEBRAND j. h.

PETR KOŽELUH j. h.

VĚRA MAŠKOVÁ

Použito textů ze sbírky Písně portugalských trubadúrů v překladu Vladimíra Mikeše.

Premiéra 30. 1. 1993 v Divadle Jiřího Myrona

Vedoucí umělecko-technického provozu

Vedoucí dekorálních dílen

Vedoucí dámské krejčovny

Vedoucí pánské krejčovny

Jevištní mistři

Mistr osvětlení

Mistr akustiky

Mistr vlásenkárny

Mistr garderoby

Rekvizity

Stanislav Muntág

Marcela Kožušníková

Alena Kantorová

Jiřina Richtrová

Jiří Brudný a Miloš Novák

Petr Jaša

Bořivoj Wojnar

Renata Helmešová

Zlata Nezhybová

Jindra Lupíková

Osoby a obsazení

Floriano.....	Jan Fišar
Belardo.....	Jan Filip
Erífila.....	Apolena Veldová
Valerio.....	Pavel Nečas
Fedra.....	Anna Cónová
Laida.....	Eva Režnarová
Ředitel	František Šec
Pisano.....	Josef Novák
Tomáš.....	Dušan Škubal
Leonato, Arab	David Viktora
Reinero, Diego	Miroslav Rataj
Liberto	Marek Cisovský
Pedro	Zdeněk Forejt
Isabella.....	Pavčina Kafková
Clara.....	Simona Hradilová
María.....	Alena Sasínová
Hudebníci.....	Jiří Šimáček
	Pavel Helebrand

Inspice Soňa Francová
Nápověda Petra Špornová

Lope de Vega

**Sbor lásky
Sapfickoadónské strofy**

Všemocná láske na nebi i zemi,
přesladká válko našich pěti smyslů,
kolik ztracenců s neklidnou touhou žít
tvá moc zná podmanit.

Marnivou slastí, zbrklým milkováním,
vznícenou touhou, mrazivými strachy,
veselou trýzní, sladkými klamy též
roků se zmocňuješ.

Ujařmitelko křehkých, něžných věků,
o dobru kážeš, ke zlu však se řítíš,
chceš konec toho, k němuž tě poutá cit –
tak krutá umíš být.

Pryč z jejích klamů, tvrdě odpor kladte
násilí lásky, nebo šílení jste,
vždyť jsou jak zmiže ukrytá v květinách
lichotky v marných hrách.

Ponoř své šípy do vod zapomnění,
Amore, týmiž krajnostmi byv zrozen,
abychom pěli k nebeské chvále tvé
své hymny sapfické.

„JEN V BLÁZINCI SE UCHOVÁTE PŘI DUŠEVNÍM ZDRAVÍ!“

píše Lope de Vega přibližně ve stejné době, kdy v Anglii veliký alžbětinec tvrdí, že: „Vymknuta z kloubů doba šílí.“ Zdá se, že i tenkrát, v onom zlatém věku lidstva byly chvíle, kdy velcí mužové měli pocit, že svět kolem nich zešílel a obrovskou rychlostí se řítí do záhuby. Že nic není na svém místě, nic se neděje podle řádu rozumu a logiky věcí. A to i přesto, že renesance patří skutečně k nejpožehnanějším dobám lidstva. Zvlášť pro přísné Španělsko přináší obrovský výtrysk svobody a rozmachu. Lope de Vega byl typickým dítětem tohoto času. Jeho život, jenž by sám vystačil na několik románů, byl dlážděn nespočtem milostných dobrodružství, romantických útěků, válečných výprav i balanců na pokraji zákona. Nikdy se nestal uznávaným dvorským poetou, nikdy se nestal příslušníkem tehdejší vládnoucí třídy, přesto byl, a dodnes je, jedním z nejmilovanějších básníků svého národa. Zanechal po sobě jedno z nejgigantičtějších literárních děl na světě. Prožil a poznal téměř vše, co smrtelník může poznat, a byl navíc obdařen schopností svoje prožitky přetavovat v nádherné dílo, které přes propast věků předává jeho poselství dalším pokolením. Vzdor tomu, že se často ocital až na dně a že často viděl svůj svět „vymknut z kloubů“, základním tónem, který prosvětluje jeho dílo, je jakási optimistická nota, nezlomná víra v dobro a krásu života. Přestože Vzbouření v blázinci (pův. název Blázni z Valencie) je příběhem uprchlíků, lidí, kteří pro svůj sen o lásce ztratili domov, majetek i společenské postavení, autor je vybavuje energií, vřelostí a vírou v dobro. Obdařuje je vlastnostmi, které pomáhají navrátit lásku a naději nejen jim, ale i těm, kteří je obklopují. Jejich láska a touha po svobodě je malým plamínkem, který nicméně záře na majáku, může mnoha bědným, bouřemi zmítaným lodičkám ukázat cestu z bouří.

Lope de Vega

Chór žárlivosti
Dvojveršová dikóla

Ach, žárlení! Tyranský ty králi!
Ach, zmetku lásky, z lásky pozůstalý.
Ach, válko rozvášnění!
Ach, klame pravdy, bráno zapomnění.
Ach, hněve v mocné síle,
jenž lásku v stínu zříš jen nahodile
se strachem z pokoření;
vzteku blouda, moudrého poblouznění,
jenž k vlastní škodě, věru,
si namýšlíš, že plodíš nedůvěru.
Tělo, jež vzduch jen chytá,
záhado, kterou divá sfinga skýtá,
látka a rozdílnosti,
jež vyplýváš z aktu a mohoucnosti
lásky, té nevěřící,
horečko chladná, ohni spalující!
Tvůj obraz siný hrůzou,
v stovkách dramát byl vinou bez příčiny.
Nevzbouzej podezření;
žárlivosti nejsi, dojdeš-li k zneuctění.

Lope de Vega

Chór pomsty
Jedenáctislabičné verše falaické

Amor, uspokojen, že je milován,
ježto dotčen byl, zamýšlel pomstu zlou,
zmírniv žár a ztlumiv vášeň, již byl štván,
mohl nyní zmrznout tam, kde mohl žhnout.

Kdo má rád a křivdí, ať se nevrací,
neříká, že cizí vůle vládla tu,
když, poddav se, myslí, že vděk neztrácí,
tehdy potupený na mysli má mstu.

Kdo se zhrzen vrací, chtě být milován,
snadno zapomíná teď na lásku svou,
předstírá ji však, než pomstu vykoná,
s předstíranou vůlí, slastí falešnou.

Ten, kdo ukřivdil, nechť obavou se chví,
skrz rty na duši se nikdy nedívá;
po žárlivosti je sladké přátelství,
vždy však hrané jen, když křivda soužívá.

(Lope de Vegovy verše z románu Dorotea v překladu J. Forbeského)

Veškerá práva k provozování tohoto díla zastupuje Dilia Praha. Uvádí Státní divadlo Ostrava, ředitel Ilja Racek, šéf činohry Michael Tarant. Výtvarník programu Alexandr Babraj, redakce programu Věra Mašková. Vytiskly OSTRAVSKÉ TISKÁRNY, s. p., 709 70 Ostrava 1, Novinářská 7, R 0119. Cena 5 Kčs.

